

<https://doi.org/10.22067/jlkd.2025.95688.1349>

A Morphological Investigation into the Translation of Children's Literature: A Case Study of Neologisms in *The School for Good and Evil*

Zahra Mayali¹

MA of Translation Studies, Department of English,
Faculty of Letters and Humanities,
Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

Mohammadreza Hashemi²

Professor of Translation Studies, Department of English,
Faculty of Letters and Humanities, Ferdowsi
University of Mashhad, Mashhad, Iran. (Corresponding author)

Abdullah Nowruzy³

PhD of Translation Studies, Department of English,
Faculty of Letters and Humanities,
Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

Received: 06 October 2025 ✦ Revised: 12 November 2025

Accepted: 19 November 2025 ✦ Published Online: 18 February 2026

How to cite this article:

Mayali, Z., Hashemi, M., & Nowruzy, A. (2026). A Morphological Investigation into the Translation of Children's Literature: A Case Study of Neologisms in *The School for Good and Evil*. *Journal of Linguistics and Khorasan Dialects*, 18 (1), 1–36. (in Persian with English abstract)

<https://doi.org/10.22067/jlkd.2025.95688.1349>

Abstract

This study used a morphological framework to investigate the rendition of neologisms in the Persian translations of Soman Chainani's *The School for Good and Evil*. Given the pivotal role of lexical innovation in children's fiction and the specific challenges of translating these items, this study investigated the mechanisms of word formation and strategies for choosing equivalences, based on Newmark's taxonomy. Employing a qualitative method centered on rigorous analytical inquiry, the corpus comprises four volumes of the original series alongside two distinct Persian versions. The morphological classification and subsequent analysis of the translated neologisms revealed that the translators have used various linguistic techniques, resulting in a multifaceted lexicon in the target language. The results showed that translators have used various strategies, ranging from transference to naturalization. The strategic selections made by the translators of the two publishers impact the fidelity of semantic transmission, the preservation or omission of textual creativity, and the ultimate cognitive reception by the target audience.

Keywords: Children's Literature, Morphology, Neologism, Translation of Neologisms, Equivalence.

1. Email: zhshb90@gmail.com

2. Email: hashemi@um.ac.ir

3. Email: ab.nowruzy@mail.um.ac.ir

Extended Abstract

1. Introduction

Creating words with various structures show the capacity of languages and indicates the imperative for coinages with novel functions and contexts. The creation of neologisms, or the provision of equivalents for neologisms in another language further shows this capability and necessity. Consequently, the examination and comprehension of neologisms, as novel vocabulary created by the specific themes and concepts of children's literature, necessitate particular scholarly attention. Beyond using the existing orthographic or phonological resources of the language, these novel lexical items encapsulate specific and occasionally culturally nuanced meanings that necessitate meticulous translation. Established words show standard, recognized meanings in both the source and target languages and are typically susceptible to straightforward translation.

Neologisms, arising from the distinct themes and concepts inherent in children's literature, present specific challenges for translators. Linguistic and cultural divergences may add to the difficulty of translating neologisms; therefore, examining the strategies employed for rendering neologisms, as well as the differences in the use of these strategies among translators, is so significant.

The main distinction between neologisms and conventional vocabulary in children's literature is that neologisms are typically used for specific concepts or themes that hold significance for children and adolescents; consequently, the rendering and occasional coinage of these neologisms necessitates precision and profound linguistic and cultural competence in both languages. To date, this subject has not received sufficient attention in the context of children's literature translation in Iran. Accordingly, this study used a lexicological and word-formation approach and examined the neologisms present in the book *The School for Good and Evil* and their Persian equivalents. This study tried to compare the divergences and convergences in the strategies employed by the two translators. By emphasizing issues pertinent to the rendering of neologisms, this study sought to achieve a more precise understanding of neologism translation into Persian through an analysis of the methodologies employed by the translators. Therefore it tried to see what strategies were employed for the rendering and coinage of neologisms in the Persian translation of *The School for Good and Evil*, and the outcomes of using these strategies.

2. Method

The qualitative study was used content analysis. The corpus was bifurcated into the source text and two Persian translations. Predicated on Newmark's theoretical framework, neologisms were identified, and subsequently, the Persian words were taxonomized according to translation strategies such as borrowing and cultural equivalence.

The source texts and translations underwent a comprehensive examination. All neologisms of the source text were identified and extracted considering the criteria delineated by Newmark's model. Then, the translations corresponding to each neologism in both Persian sources were subjected to a comparative analysis.

3. Results

Exploring the neologisms of the source text and the selected translations reveals that language exists in a state of perpetual evolution and flux, with transformations precipitated primarily by socio-cultural and technological imperatives. Neologisms serve not merely to augment the lexical richness of a language but also signify the requisite for articulating novel concepts and conveying meanings across different contexts. In light of the various classifications of neologisms in this study, the significance of each lexical category in the communicative process and the transference of meaning may be underscored as follows: A) Existing words with new meanings: Eighteen instances of this category were identified, comprising six individual words and twelve compounds with new meanings; B) Coinages: Fifty-eight instances of this type were observed. These lexical items address contemporary exigencies and, particularly in the domains of technology and science, stand as a testament to linguistic ingenuity and creativity; C) New compounds: A total of 187 compounds were identified, functioning as instruments for the conveyance of complex and novel concepts, finding particular use in specialized domains; D) Acronyms and abbreviations: Five abbreviations were identified. Using such structures conserves time and space, permitting the presentation of information in a concise and efficient manner; E) Pseudo neologisms: This category, comprising merely two instances, is a reminder that language is in a state of flux, wherein archaic concepts may acquire new significance in new contexts; F) Internationalisms: Only six instances of such lexical items were observed. These words bear intercultural implications and contribute to global exchange and communication.

These results indicate that language is a living, dynamic entity, and subject to continuous modification. For translators and authors, an apprehension of these new structures and their emergent meanings is of great significance.

4. Discussion and Conclusion

The results indicate that the two translators of *The School for Good and Evil* series, adopting distinct approaches and strategies for rendering neologisms, have arrived at divergent linguistic structures, thereby creating two unique reading experiences for Persian-speaking audiences. These differences are observable not merely at the level of equivalence and word formation, but also in the macro-level objectives and translation philosophies of both translators.

At the micro-level, data analysis revealed that the translation published by Nashr-e Bazh most frequently uses literal translation and calque strategies. Using literal translation and calque as a form of borrowing, mainly preserves the linguistic strangeness and novelty of the source text's neologisms in the target text; however, it would have the risk of incomprehensibility for the target audience, who are children. At the macro-level, an analysis of the results based on Venuti's (1995) domestication/foreignization dichotomy indicates that the translation by Negahe Ashena clearly tends towards domestication, employing words with familiar structures and intelligible meanings.

The results demonstrated that neologisms were rendered through a variety of strategies. Data analysis showed that strategies such as descriptive translation, calque, and cultural equivalence exhibited the highest frequency. Thus, it became evident that translators did not rely solely on a single specific strategy for rendering neologisms; rather, they employed diverse strategies considering the nature of the neologism and the contextual constraints. Moreover, a comparative analysis of the two translations showed that although the translators used a largely similar repertoire of lexical items in the target language, the frequency and nature of the translation strategies were different. In one translation, calque was the primary method for rendering a significant portion of neologisms, whereas in the other, descriptive translation and cultural equivalence occupied a more prominent position. These differences indicate that each translator adhered to their own distinct inclinations and preferences regarding translation strategies.

بررسی ساخت‌واژی برگردان‌های ادبیات کودک

(موردپژوهی: نوآژه‌های برگردان‌شده کتاب *The School for Good and Evil*)

زهرا میالی

کارشناس ارشد مطالعات ترجمه، گروه زبان انگلیسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.^۱

محمدرضا هاشمی

استاد مطالعات ترجمه، گروه زبان انگلیسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران. (نویسنده مسئول)^۲

عبداله نوروزی

دکتری مطالعات ترجمه، گروه زبان انگلیسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.^۳

صص ۱-۳۶

ارسال: ۱۴۰۴/۰۷/۱۴؛ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۸/۲۱؛ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۸/۲۸؛ انتشار بر خط: ۱۴۰۴/۱۱/۲۸

ارجاع به این مقاله:

میالی، ز.، هاشمی، م.، و نوروزی، ع. (۱۴۰۵). «موردپژوهی: نوآژه‌های برگردان‌شده کتاب *The School for Good and Evil*». *زبان‌شناسی و گویش‌های خراسان*، ۱۸ (۱)، صص ۱-۳۶.

<https://doi.org/10.22067/jlkd.2025.95688.1349>

چکیده

این پژوهش با رویکردی ساخت‌واژی به بررسی نوآژه‌های برگردان‌شده در ترجمه *The School for Good and Evil* نوشته سومان چینانی می‌پردازد. اهمیت نوآژه‌ها در ادبیات کودک و چالش‌های برگردان آن‌ها مطرح و مفاهیم مرتبط با نوآژه، انواع واژه‌سازی، معادل‌سازی و راهبردهای برگردان بر اساس مدل نیومارک بررسی شده است. روش پژوهش، کیفی و مبتنی بر تحلیل واژه‌هاست. پیکره پژوهش شامل چهار جلد از این اثر و دو ترجمه فارسی آن‌هاست. دسته‌بندی و تحلیل ساخت‌واژی نوآژه‌های برگردان‌شده نشان می‌دهد که مترجمان، نوآژه‌های انگلیسی را به روش‌های مختلفی برگردان کرده‌اند که حاصل آن‌ها واژگان متنوعی در زبان فارسی است. یافته‌ها نشان می‌دهد مترجمان از مجموعه‌ای از راهبردهای مختلف از جمله انتقال یا طبیعی‌سازی استفاده کرده‌اند و انتخاب هرکدام از این راهبردها توسط مترجمان دو ناشر می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در میزان انتقال دقیق معنا، حفظ یا حذف خلاقیت و تازگی متن و درک مخاطب داشته باشد.

کلیدواژه‌ها: ادبیات کودک، ساخت‌واژه، نوآژه، برگردان نوآژه، معادل‌گزینی

1. z.mayali@gmail.com

1. hashemi@um.ac.ir

1. ab.nowruzy@mail.um.ac.ir

پست الکترونیکی:

پست الکترونیکی:

پست الکترونیکی:

۱. مقدمه

تولید واژگان با ساخت‌های مختلف، قابلیت زبان‌ها را نشان می‌دهد و نیز ضرورت تولیدهای متناسب با کارکرد و موقعیت جدید را آشکار می‌سازد. در این بین تولید نوواژه‌ها یا معادل‌سازی برای نوواژه‌هایی که در زبانی دیگر وجود دارد، این توانمندی و ضرورت را بیشتر آشکار می‌کند. از این‌روست که بررسی و درک نوواژه‌ها، در قالب واژگان جدیدی که به دلیل موضوعات و مفاهیم خاص ادبیات کودکان ایجاد می‌شوند، مورد توجه ویژه‌ای قرار می‌گیرند. این واژگان جدید علاوه بر اینکه معمولاً از الفبای موجود در زبان استفاده می‌کنند، دارای معانی و مفاهیم خاص و گاهی فرهنگی‌اند که باید با دقت ترجمه شوند. در مقابل، واژه‌های معمولی یا واژه‌های جاافتاده، به معانی استاندارد و شناخته‌شده در زبان مبدأ و مقصد اشاره دارند و اغلب به راحتی ترجمه می‌شوند. از آنجایی که نوواژه‌ها برای بیان مفاهیم جدید خاصی در ادبیات کودکان ایجاد می‌شوند، چالش‌هایی را برای مترجمان به همراه دارند. تفاوت‌های زبانی و فرهنگی میان زبان مبدأ و مقصد می‌تواند ترجمه نوواژه‌ها را برای مترجمان دشوارتر کند؛ بنابراین، بررسی راهبردهای استفاده شده در برگردان نوواژه‌ها و تفاوت‌هایی که در استفاده از این راهبردها بین مترجمان وجود دارد، از اهمیت بسیاری برخوردار است. تفاوت اصلی میان نوواژه‌ها و واژه‌های معمولی در ادبیات کودکان، در این است که نوواژه‌ها معمولاً به مفاهیم یا موضوعات خاصی مرتبط هستند که برای کودکان و نوجوانان جذاب و مهم هستند؛ بنابراین، برگردان و گاهی ساخت این نوواژه‌ها نیازمند دقت و دانش عمیق در زبان و فرهنگ هر دو زبان است. تاکنون، توجه کافی به این موضوع در زمینه ترجمه ادبیات کودکان در ایران صورت نگرفته است. مطالعات کمی و کیفی در این زمینه انجام شده است، اما همچنان خلأهایی وجود دارد که نیازمند توجه و بررسی دقیق‌تر است. از این‌رو، این پژوهش با رویکردی واژه‌شناختی و واژه‌ساختی به بررسی نوواژه‌های موجود در کتاب *The School for Good and Evil* و معادل‌های آن‌ها در زبان فارسی می‌پردازد. این بررسی با هدف مقایسه تفاوت‌ها و تشابه‌های موجود در راهبردهای مورد استفاده دو مترجم انجام می‌شود. با تأکید بر مسائلی که به برگردان نوواژه‌ها مرتبط می‌شوند، این پژوهش سعی دارد تا از طریق تحلیل روش‌های مورد استفاده توسط مترجمان، به شناخت دقیق‌تری از برگردان نوواژه‌ها به فارسی بپردازد.

در این پژوهش تلاش شده به این پرسش‌ها پاسخ داده شود: چه راهبردهایی برای برگردان و ساخت نوواژه‌ها در ترجمه فارسی کتاب *The School for Good and Evil* به کار رفته است و حاصل این راهبردها چه بوده است؟

۲. پیشینه پژوهش

نوواژه‌ها یا کلمات نو، به واژگان و اصطلاحات جدیدی گفته می‌شود که در یک زبان یا به‌طور خاص در یک اثر ادبی، برای بیان مفاهیم و ایده‌های نوظهور خلق می‌شوند (نیومارک^۱، ۱۹۸۸). این واژگان جدید که از طریق فرایندهای واژه‌سازی مختلفی مانند ترکیب، اشتقاق یا نوآفرینی به وجود می‌آیند، نقشی فراتر از پر کردن یک خلأ واژگانی ساده ایفا می‌کنند. در ادبیات، نوواژه‌ها می‌توانند به زبان یک اثر، حس طراوت و نوآوری ببخشند و خواننده را به جهانی نو بکشانند (اسمیت^۲، ۲۰۲۰). این کارکرد به‌ویژه در ژانر ادبیات فانتزی که پژوهش حاضر بر آن متمرکز است، به اوج اهمیت خود می‌رسد.

در ادبیات فانتزی، نوواژه‌ها صرفاً عناصر زبانی تزئینی نیستند؛ آن‌ها ابزارهای بنیادین فرآیندی هستند که از آن با عنوان «جهان‌سازی» یاد می‌شود. نویسندگان این ژانر برای اینکه بتوانند این دنیاهای نوظهور را برای خواننده ملموس کنند، ناگزیر از ابداع واژگانی جدید برای نام‌گذاری مفاهیم، مکان‌ها، شخصیت‌ها و پدیده‌هایی هستند که در دنیای واقعی ما وجود ندارند. همان‌طور که عبدالرحیم‌اونا (۲۰۲۴) اشاره می‌کند، نوواژه‌ها به نویسندگان این امکان را می‌دهند تا دنیای داستانی را گسترش داده و مفاهیم و تصاویری نو و متفاوت از آنچه در زبان معمول وجود دارد، ایجاد کنند؛ بنابراین، ترجمه این عناصر کلیدی، چالشی فراتر از یافتن یک معادل لغوی است؛ این فرآیند در حقیقت، تلاشی برای «بازسازی» آن جهان خیالی در زبان و فرهنگ مقصد است.

نوواژه‌ها در ادبیات فانتزی، عناصر ساختاری و جدایی‌ناپذیر فرآیند جهان‌سازی هستند. موفقیت مترجم در برگردان یا بازتولید این واژگان، تأثیری مستقیم بر موفقیت او در بازآفرینی دنیای خیالی نویسنده برای مخاطبان زبان مقصد دارد. این امر، ضرورت نگاهی فراتر از مدل‌های صرفاً لغوی و حرکت به سمت چارچوب‌های تحلیلی جامع‌تر را آشکار می‌سازد.

1. Newmark

2. Smith

در دهه‌های اخیر، ترجمه نوواژه‌ها و ادبیات کودک و نوجوان به موضوعات مهمی در حوزه‌های مختلف از جمله زبان‌شناسی و ترجمه بدل شده‌اند. پژوهشگران متعددی از زوایای مختلف به این حوزه‌ها پرداخته‌اند. مروری بر این پژوهش‌ها به ما کمک می‌کند تا ضمن تکیه بر دستاوردهای پیشین، خلأهای پژوهشی را شناسایی کرده و نشان دهیم که پژوهش حاضر چگونه به غنای این حوزه کمک می‌کند. در ادامه، مهم‌ترین پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه ساخت و ترجمه نوواژه، واژه‌سازی، برگردان واژه‌ها برای کودکان و نوجوانان مرور می‌شوند.

برخی از پژوهش‌ها به امکان واژه‌سازی یا ساخت واژه‌های نو در فارسی پرداخته‌اند. برای مثال، توانایی بالقوه و بالفعل زبان فارسی در واژه‌سازی در اثر محمدی و همکاران (۱۳۹۰) مورد تحلیل قرار گرفته است که با تمرکز بر هزاره جدید و ظهور فناوری‌های نوین، ضرورت تولید واژه‌های تازه برای مفاهیم جدید را برجسته می‌سازد. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که بزرگ‌ترین مانع در برابر واژه‌سازی در فارسی، نوواژه‌راسی یا مقاومت فرهنگی در برابر پذیرش واژه‌های تازه است.

یافته‌های نورا و خزاعی فرید (۱۳۹۹) گویای نگرانی‌ها درباره به‌کارگیری و ساخت واژه‌های جدید در فارسی هستند چراکه ساخت‌های جدید با ترکیب‌های نو که غالباً از طریق گرده‌آورد می‌شوند به لحاظ قواعد واژه‌سازی درست نیستند؛ درحالی‌که معادل‌های جافتاده‌تری هم برای آن‌ها در فارسی وجود دارد. در همین زمینه، ضرورت برنامه‌ریزی برای نوآوری واژگانی و مقابله با گفتمان‌های بیگانه، موضوع مطالعه مهرپویا و دباغی (۱۳۹۸) بوده است که با بررسی پژوهش‌ها و مقالات منتشرشده در حوزه واژه‌گزینی، به‌ویژه در پژوهش‌نامه فرهنگستان، به روند بیش‌گرایی در واژه‌گزینی علمی در برابر واژه‌های بیگانه پرداخته‌اند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که فرهنگستان زبان و ادب فارسی در سال‌های اخیر، سیاستی کانون‌گرا در زمینه واژه‌گزینی علمی در پیش گرفته است؛ رویکردی که بیشتر بر حوزه‌های دانشی متمرکز بوده و کمتر به حوزه‌های فرادانشی پرداخته است.

بررسی برگردان نوواژه نیز یکی از حوزه‌های مهم است که برخی از محققان و پژوهشگران موردبررسی قرار داده‌اند. در زمینه ترجمه نوواژه، پژوهش‌هایی در رویکردهای مختلفی از جمله زبان‌شناسی، ادبیات مقایسه‌ای، مطالعات فرهنگی و روان‌شناسی انجام شده است. این پژوهش‌ها به بررسی راهبردها و روش‌های

مورد استفاده در ترجمه نوواژه، تأثیرات فرهنگی و اجتماعی ترجمه نوواژه و ارزیابی کیفیت ترجمه نوواژه می‌پردازند.

شیوه‌های گوناگون ساخت و ظاهر واژگان تازه‌وارد از زبان انگلیسی به فارسی، مبنای دسته‌بندی دقیقی قرار گرفته‌اند که بر اساس آن، انواع نوواژگان از نظر ساختاری مورد تمایز قرار گرفته‌اند. در ادامه این بررسی، روند ترجمه این واژگان با تمرکز بر میزان شفافیت معنایی و جذابیت زیبایی‌شناختی تحلیل شده و برای هر نوع، نمونه‌هایی ارائه شده است. این رویکرد که در پژوهش میرزاسوزنی (۱۳۸۴) دنبال شده، گامی در جهت گسترش مباحث نظری واژه‌سازی و ارائه راهبردهایی برای ارتقای کیفیت ترجمه در زبان فارسی به‌شمار می‌رود.

چالش‌های ترجمه نوواژه‌ها در ترجمه انسانی و ماشین‌محور پژوهش عواض^۱ و خان^۲ (۲۰۲۰) است که در آن مشکلات دانشجویان ترجمه یمنی در رویارویی با نوواژه‌های انگلیسی و مقایسه عملکرد آنان با سیستم‌های ترجمه ماشینی بررسی می‌شود. یافته‌ها نشان می‌دهد ترجمه دقیق نوواژه‌ها برای اکثر دانشجویان دشوار است و آنان درک مناسبی از نوواژه‌های انگلیسی یا معادل‌یابی درست برای آن‌ها در زبان عربی ندارند. در همین راستا، فقط تعداد کمی از دانشجویان موفق به ترجمه صحیح نوواژه‌ها شدند.

مشکلات ترجمه نوواژه‌های سیاسی در پژوهش حنقته^۳ (۲۰۱۹) بررسی شده است و تمرکز آن بر این است که چگونه نوواژه‌های ابداعی توسط سیاست‌مداران، به دلیل بار فرهنگی و اجتماعی خود، فرایند ترجمه را دشوار می‌سازند. یافته‌ها نشان می‌دهد که برخی راهبردها، از جمله جفت‌شعری، تجزیه و تحلیل ترکیبی، حذف و افزودن، در ترجمه نوواژه‌های سیاسی کمتر مورد استفاده قرار می‌گیرند، هرچند در شرایط خاص می‌توانند کارکردی مؤثر داشته باشند.

پیدایش متنی و فرامتنی مترجم در ترجمه آثار کودکانه موضوع تحقیق نامورکهن (۱۳۹۱) است که به تحلیل ترجمه‌های فارسی از سه اثر شل سیلوراستاین^۴ شامل *A Light Where the Sidewalk Ends*، *Falling Up in the Attic* پرداخته است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد هر دو مترجم از این راهبردها در

1. Awadh
2. Khan
3. Hanaqtah
4. Shel Silverstein

سطوح مختلف استفاده کرده‌اند، اما در کل، ترجمه دوم گرایش بیشتری به بیگانه‌سازی، نوواژه‌سازی و به‌کارگیری عناصر فرامتنی داشته است.

نوواژگان در آثار جویس^۱ و شکسپیر^۲ محور بررسی معاذالهی (۱۳۸۸) بوده است که با استناد به دیدگاه نیومارک (۱۹۸۸) نوواژه‌ها را یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های پیش روی مترجمان می‌داند. نتایج مطالعه نشان می‌دهد که بازتولید نوواژه‌ها و پیدایی مترجم در این متون به میزان زیادی وابسته به رویکرد و راهبرد انتخابی مترجم است.

ماهیت متون علمی و الزامات ترجمه آن‌ها در پژوهش سرحدی (۱۳۸۳) بررسی شده است. این پژوهش با تعریف ترجمه به مثابه فرایندی پویا، تلاش دارد ویژگی‌های متون علمی را از منظر عوامل متنی، جامعه‌شناسی زبان و زبان‌شناسی شناسایی کند و چالش‌های خاص مترجمان در ترجمه چنین متونی را توضیح دهد. در این پژوهش، ضمن معرفی روش‌های گوناگون ترجمه، به‌ویژه در متون فنی، بر اهمیت انتخاب راهبردهای مناسب برای رفع مشکلات تأکید شده است.

کارکرد واژه‌های نو در داستان‌های تخیلی، به‌ویژه در خلق جهان‌های داستانی نوآورانه، محور اصلی تحلیل عبدالرحیم‌اونا (۲۰۱۹) است که نقش بنیادین نوواژه‌ها را در گسترش فضای روایی بررسی می‌کند. در این بررسی، چگونگی استفاده از واژه‌های جدید برای ساخت فضاهای بدیع و تأثیر آن بر تجربه ذهنی و احساسی خواننده تحلیل و نشان داده است که نوواژه‌ها نه تنها به روایت‌ها غنا می‌بخشند، بلکه امکان آشنایی خواننده با مفاهیم تازه و تجربه‌ای متفاوت از خواندن متون تخیلی را فراهم می‌کنند.

بررسی شیوه‌های ترجمه نوواژه‌ها در دو اثر ادبی برجسته، رمان هزار و نهصد و هشتادوچهار اثر جورج اورول و رمان هری پاتر و محفل فقتوس اثر جی کی رولینگ، به زبان فارسی یکی دیگر از موضوعات تحقیقی بوده است که اسلامی راسخ و دیگران (۱۳۸۸) به آن پرداخته‌اند. در این پژوهش، از روش تحقیق کیفی و تحلیل محتوا استفاده شده است. نتایج نشان داد ترجمه نوواژه‌ها در دو اثر موردبررسی به شیوه‌های مختلفی صورت گرفته بود. این مقایسه شیوه‌های ترجمه می‌تواند به تحلیل‌های بیشتر در حوزه ترجمه و ادبیات کودکان

-
1. Joyce
 2. Shakespeare

و بزرگسالان کمک کند. بررسی راهبردهای استفاده‌شده در ترجمه نوواژگان در دو رمان هری پاتر و شاهزاده دورگه موضوع تحقیق غفوری و نعیمی (۱۳۹۸) بوده است.

چگونگی برگردان اسامی خاص یکی از مقوله‌های مهم در پیشینه پژوهش‌های مرتبط است. به نظر می‌رسد دلیل آن سختی و مشکلاتی است که پیش‌روی مترجمان است و حساسیت‌هایی است که این مقوله ایجاد می‌کند، چنانکه برگردان نامناسب اسامی خاص، به ترجمه‌ای غیرطبیعی منجر می‌شود و در زبان مقصد تأثیری مشابه زبان مبدأ ندارد (حسینی معصوم و شاه‌بیگی، ۱۳۹۲). در این راستا، با در نظر گرفتن تفاوت‌های میان ادبیات کودکان و بزرگسالان، معاذالهی (۱۳۹۰) تلاش می‌کند رویکردهای برگردان اسامی خاص شخصیت‌ها در ادبیات کودکان را واکاوی کند. نتایج نشان می‌دهند ترجمه ادبیات کودکان، به‌ویژه ادبیات تک‌وجهی، بیشتر از ادبیات بزرگسالان مورد توجه مترجمان قرار می‌گیرد. همچنین ده روش مختلف در ترجمه اسامی خاص شخصیت‌ها بررسی می‌شود که نقش مهمی در حفظ اسامی خاص متن مبدأ دارند.

بررسی روش‌های ترجمه اسامی خاص در ادبیات کودکان یکی دیگر از موضوعات تحقیق بوده که آهنی‌زاده (۲۰۱۲) به آن پرداخته است. وی بر اهمیت ترجمه ادبیات کودکان در محیط‌های چندفرهنگی و بین‌المللی تأکید کرده است. او نیز از مدل راهبردهای برگردان اسامی خاص در ادبیات کودکان پیروی کرده و برای بررسی این موضوع، بیست‌وپنج کتاب انگلیسی و ترجمه‌های آن‌ها به فارسی را انتخاب کرده است. او به نتیجه رسیده که راهبرد بازآفرینی از رایج‌ترین رویکردهای استفاده‌شده در ترجمه اسامی خاص از انگلیسی به فارسی در ادبیات کودکان است. این مقاله تأکید دارد که حفظ نام‌های خارجی در ترجمه برای کودکان می‌تواند به فهم بین‌المللی و دیدگاه جهانی‌تر خوانندگان جوان کمک کند. بررسی روش‌های ترجمه اسامی خاص در ادبیات تخیلی برای نوجوانان نیز موضوع تحقیق عنابی سراب و اشراق (۱۳۸۸) بوده است. آن‌ها با استفاده از طرح پژوهشی چند روشی، راهبردهای مورد استفاده مترجمان فارسی‌زبان در برگردان اسامی خاص در دو مجموعه رمان سفر دل‌تورا و سه‌گانه میراث را مورد بررسی قرار داده‌اند.

موضوع نحوه ترجمه سرواژه‌ها^۱ و حروف اختصاری^۲ نیز از موضوعات مرتبط در این زمینه بوده است که گرنج^۳ و بلوم^۴ (۲۰۰۰) به آن پرداخته‌اند. آن‌ها به‌طور خاص به نحوه شکل‌گیری این نوع واژه‌ها و تأثیر آن‌ها بر فرایندهای ارتباطی پرداخته‌اند. در این مقاله، بر اهمیت اختصارات در انتقال سریع اطلاعات تأکید شده و نقش آن‌ها در زبان‌های علمی و فنی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. سرواژه‌ها به دلیل کوتاه‌کردن و تسهیل ارتباطات، به‌ویژه در محیط‌های حرفه‌ای و تخصصی کاربرد زیادی دارند. این مقاله همچنین به تفاوت‌های بین سرواژه‌ها، اختصارات و حروف اختصاری اشاره کرده و به نحوه استفاده از آن‌ها در متون مختلف پرداخته است.

بررسی نقش نوواژه‌های سیاسی در تحولات زبان‌شناختی و فرهنگی نیز از موضوعات موردتوجه برخی محققان بوده است، از آن جمله، پژوهش هادی^۵ و المجدوی^۶ (۲۰۱۹) که به نوواژه‌های سیاسی موضوع می‌پردازند. این نوواژه‌ها معمولاً در پیوند با تحولات سیاسی و اجتماعی ظهور می‌کنند و معنای خاصی را در دنیای سیاست انتقال می‌دهند. تأثیر واژگان بین‌المللی انگلیسی بر زبان بلغاری موضوع تحقیق ندلچوا^۷ (۲۰۲۳) بوده است که نتایج آن نشان می‌دهد واژگان انگلیسی به دلیل جهانی‌شدن و گسترش رسانه‌های اجتماعی، در زبان‌های مختلف، از جمله بلغاری، نفوذ زیادی پیدا کرده‌اند.

یون^۸ و شانگ^۹ (۲۰۲۰) به بررسی راهبردهای مختلف ترجمه نوواژه‌ها پرداخته‌اند. آن‌ها نشان می‌دهند ترجمه نوواژه‌ها نه تنها به مهارت زبانی مترجم، بلکه به درک او از تفاوت‌های فرهنگی و نیازهای مخاطب وابسته است. پژوهش آن‌ها بر اهمیت انطباق فرهنگی و استفاده از روش‌هایی مانند معادل‌سازی خلاقانه تأکید دارد تا پیام اصلی نوواژه‌ها در زبان مقصد به‌درستی منتقل شود.

-
1. Acronym
 2. Abbreviation
 3. Grange
 4. Bloom
 5. Hadi
 6. Al-Majdawi
 7. Nedelcheva
 8. Yun
 9. Shuang

بررسی راهبرد طبیعی‌سازی در ترجمه و کاربرد آن در انتقال مفاهیم فرهنگی از متن مبدأ به مقصد موضوع اثر جینگ^۱ و هه^۲ (۲۰۱۲) است. این پژوهش به تحلیل چگونگی تبدیل واژه‌ها و اصطلاحات فرهنگی خاص در زبان مبدأ به معادل‌های قابل‌فهم و پذیرفته‌شده در زبان مقصد می‌پردازد و نشان می‌دهد راهبرد طبیعی‌سازی یکی از راهبردهای مؤثر در انتقال درست مفاهیم و حفظ هم‌خوانی فرهنگی است.

کاتان^۳ (۲۰۰۹)، به بررسی نقش ترجمه در انتقال مفاهیم فرهنگی و زبانی میان جوامع مختلف پرداخته شده است. کاتان تأکید دارد که ترجمه فراتر از انتقال کلمات است و باید به مثابه یک فرایند فرهنگی در نظر گرفته شود که نیازمند درک عمیق از هر دو زبان و فرهنگ مبدأ و مقصد است.

در بالا سعی شد در فضایی محدود، مباحث نظری و پژوهش‌های انجام شده را از نظر بگذرانیم. چنانکه مشاهده می‌شود، پیشینه پژوهش‌های مرتبط با موضوع برابر است اما خالی بودن و خلأ پژوهشی در زمینه برگردان نواژه‌ها در ادبیات کودک را نمایان می‌سازد. این پژوهش برای پر کردن این خلأ انجام شده است.

۳. روش پژوهش

این پژوهش به صورت کیفی و با استفاده از روش تحلیل محتوا انجام شده است. روش تحلیل محتوا یکی از رویکردهای کیفی در پژوهش، بر مطالعه نظام‌مند و عمیق محتوای متون متمرکز است و هدف آن شناسایی الگوها، موضوعات، و معانی نهفته در داده‌هاست. در این پژوهش، تحلیل محتوا به طور خاص برای بررسی معادل‌های نواژه‌ها به کاررفته است. پیکره پژوهش به دو بخش متن اصلی و دو ترجمه فارسی تقسیم شد. بر اساس چهارچوب نظری نیومارک، نواژه‌ها شناسایی و سپس واژه‌های به کاررفته در فارسی بر مبنای راهبردهای ترجمه‌ای از قبیل وام‌گیری، معادل‌سازی فرهنگی دسته‌بندی شدند. سپس تفاوت‌ها و شباهت‌های دو ترجمه فارسی از نظر به کارگیری راهبردهای معادل‌سازی نواژه‌ها تحلیل گردید.

در این پژوهش، متون مبدأ و ترجمه‌ها به طور کامل بررسی شده‌اند. تمامی نواژه‌های موجود در متن اصلی بر اساس معیارهای مدل نیومارک شناسایی و استخراج شدند. سپس، ترجمه‌های مربوط به هر نواژه در هر دو منبع فارسی ثبت و با یکدیگر مقایسه شدند. پژوهش حاضر بر روی مجموعه کتاب‌های *The*

1. Jing
2. He
3. Katan

School for Good and Evil نوشته سومان چینانی^۱ انجام شده است. این مجموعه شامل شش جلد است که در این پژوهش ترجمه چهار جلد نخست آن بررسی شده است. این مجموعه تاکنون در ایران توسط سه نشر شامل پرتقال، باژ و نگاه آشنا ترجمه شده است. برای این پژوهش، ترجمه‌های دو نشر باژ و نگاه آشنا انتخاب شدند. جدول ۱ اطلاعات مربوط به پیکره پژوهش، از جمله سال نشر و مترجمان را نشان می‌دهد.

جدول ۱. پیکره پژوهش

ناشر	شماره جلد	نام ترجمه	مترجم / مترجمان	سال نشر
نگاه آشنا	جلد ۱	شاهزاده و جادوگر	زهرا عباسی آلنی / مطهره ابراهیم‌زاده	۱۴۰۰
	جلد ۲	دنیای بدون شاهزاده	زهرا عباسی آلنی	۱۴۰۱
	جلد ۳	ملکه تاریکی	مطهره ابراهیم‌زاده	۱۴۰۱
	جلد ۴	در جستجوی خوشبختی	مطهره ابراهیم‌زاده	۱۴۰۲
باژ	جلد ۱	خواهران گوالدون	ماندانا نوری	۱۳۹۷
	جلد ۲	طلسم مرلین	رباب پورعسگر	۱۳۹۷
	جلد ۳	دو ملکه	رباب پورعسگر	۱۳۹۷
	جلد ۴	در جستجوی افتخار	رباب پورعسگر	۱۳۹۸

چنانکه در جدول بالا قابل مشاهده است، ترجمه‌های نشر نگاه آشنا از نشر باژ قدری جدیدترند. ابتدا تمامی چهار جلد اثر به‌صورت دستی به‌طور کامل بررسی و نواژه‌های موجود در متن اصلی استخراج شدند. این نواژه‌ها پس از استخراج، طبق مدل نیومارک در دسته‌بندی‌های مختلف قرار گرفتند. در ادامه، معادل‌های ترجمه‌ای نواژه‌ها در دو ترجمه فارسی این اثر استخراج شدند. سپس، این ترجمه‌ها به‌دقت بر اساس راهبردهای ترجمه نواژه‌ها طبق مدل نیومارک دسته‌بندی شدند. پس از انجام این مراحل، مقایسه‌ای جامع میان ترجمه‌های مختلف صورت گرفت تا میزان تطابق ترجمه‌ها با مفهوم اصلی نواژه‌ها در متن اصلی مورد ارزیابی قرار گیرد. این مقایسه همچنین شامل بررسی میزان خلاقیت مترجمان در انتقال معانی نواژه‌ها و استفاده از معادل‌های مناسب در زبان مقصد بود.

۴. یافته‌ها و بحث

۴.۱. یافته‌ها

بررسی نواژه‌ها در متن اصلی و ترجمه‌های انتخاب‌شده به یافته‌های زیر منتج شد. ابتدا نواژه‌ها از متن اصلی استخراج و دسته‌بندی شدند و سپس این دسته‌بندی برای معادل‌های این نواژه‌ها طبق نیومارک (۱۹۸۸) انجام شد. در ادامه، هر دو دسته‌بندی به همراه مثال‌هایی از کتاب ارائه شده‌اند.

۴.۱.۱. انواع نواژه‌ها در متن اصلی

ساخت‌های واژگانی موجود با معانی جدید: این دسته از نواژه‌ها شامل ساخت‌ها و ترکیباتی هستند که در زبان مبدأ از پیش وجود داشته‌اند، اما با گذشت زمان معانی جدیدی پیدا کرده‌اند. این نوع نواژه‌ها اغلب در اثر تغییرات فرهنگی، علمی و فناوری ایجاد می‌شوند.

مثال:

distracting people away from Sophie's hiding spot in *Survival's* massive game of hide-and-seek (Chainani, 2014, Ch. 21)¹

واژه Survival در متن تغییر معنا داشته و به معنای آزمونی است که دانش‌آموزان در آن شرکت می‌کنند و باید در آن زنده بمانند. این اصطلاح به مفهوم «آزمون بقا» در یک زمینه آموزشی و رقابتی اشاره دارد و به‌طور خاص در موقعیت‌های رقابتی بین دانش‌آموزان کاربرد دارد.

ساخت‌های جدید^۲: این دسته شامل واژگان و ترکیباتی است که کاملاً جدید بوده یا از طریق فرایندهای زبانی مانند افزودن پیشوندها، پسوندها و ترکیب‌ها ساخته شده‌اند. هدف از ایجاد این ساخت‌های جدید، انتقال دقیق‌تر مفاهیم و پدیده‌های نوظهور است که معادل دقیقی در زبان ندارند و نیاز به ساخت جدید دارند. این دسته خود به چهار دسته واژگان نوآفریده^۳، واژگان مشتق^۴، اختصارات^۵ و ترکیب‌های جدید^۶ تقسیم می‌شود.

1. به دلیل استفاده از نسخه الکترونیکی کتاب، صفحه مربوطه مشخص نیست.

2. New forms
3. New Coinages
4. Derived Words
5. Abbreviations
6. New Collocations

Surviving Fairy Tales was just like any other class, (Chainani, 2017, Ch. 10)

Surviving Fairy Tales: این ترکیب در قالب نام یک آزمون شناخته می‌شود که به تجربه‌های بقا در داستان‌های کلاسیک اشاره دارد. این ترکیب به‌خوبی مفهوم جدیدی را از تعامل بین ادبیات و تجربیات انسانی به تصویر می‌کشد. در متن اصلی، ۱۸۷ مورد از این نوع ترکیب‌های جدید شناسایی شد که به‌خوبی نشان‌دهنده تنوع و غنای زبانی است. این ترکیبات به دلیل توانایی در بیان مفاهیم جدید و انتقال معانی پیچیده، به‌ویژه در زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی، از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. مترجمان باید به این نوع نوواژه‌ها توجه کنند تا بتوانند معانی دقیق و خاص را به‌خوبی منتقل نمایند.

اسم خاص^۱: این نوع نوواژه‌ها شامل واژه‌هایی هستند که از اسامی خاص افراد، مکان‌ها یا برندها گرفته شده و به مفاهیم خاصی اشاره دارند. این نوواژه‌ها به دلیل محبوبیت یا کاربرد گسترده نام اصلی در زبان‌های دیگر وارد شده و به‌نوعی جایگاه ویژه‌ای در زبان یافته‌اند.

مثال ۱:

Agatha was marrying King Arthur's son. (Chainani, 2017, Ch. 1)

King Arthur's son: این عبارت که مشتق از نام شاه آرتور است، به پسر او اشاره دارد و با افسانه‌ها و داستان‌های تاریخی مرتبط است. این نوواژه در ادبیات و فرهنگ‌های مختلف به‌طور گسترده‌ای مورد استفاده قرار می‌گیرد و به تجلی نمادین شخصیت‌های تاریخی اشاره دارد.

واژگان عبارت‌گونه^۲: این نوع نوواژه‌ها شامل عبارات چندکلمه‌ای هستند که با ترکیب چند واژه معنای خاص و جدیدی پیدا می‌کنند. این نوواژه‌ها معمولاً در متون رسمی، علمی و سازمانی رایج بوده و می‌توانند به‌وضوح مفهوم جدیدی را به مخاطب منتقل کنند.

مثال:

The Trial by Tale will take place in the Blue Forest at sundown, (Chainani, 2014, Ch. 13)

1. Eponyms
2. Phrasal Words

Trial by Tale: در متن اصلی، این عبارت به آزمونی اشاره دارد که از طریق پیروشدن در داستان، افراد از آن سربلند بیرون می‌آیند. این نواژه به‌خوبی نشان‌دهنده مفهوم چالش‌ها و آزمون‌های مختلفی است که در دنیای ادبیات و زندگی واقعی وجود دارند و به افراد فرصت می‌دهند تا از تجربیات خود درس بگیرند و بر مشکلات غلبه کنند. در متن اصلی، یک مورد از این نوع نواژه‌ها شناسایی شده است که بیانگر قدرت عبارات چندکلمه‌ای در انتقال معانی خاص و جدید است.

واژه‌های انتقال‌یافته^۱: این دسته شامل واژگانی است که از یک حوزه معنایی به حوزه دیگری منتقل می‌شوند. مثلاً، واژه «ویروس» که در حوزه پزشکی به‌کار می‌رفت، امروزه به دنیای فناوری منتقل شده و به معنی نرم‌افزار مخرب و مضر برای کامپیوترهاست. این نوع نواژه‌ها به‌واسطه انتقال مفاهیم بین حوزه‌های مختلف ایجاد می‌شوند. در متن مبدأ، کلمه جدیدی وجود ندارد که عیناً وارد زبان فارسی شده باشد.

سرواژه‌ها^۲: این دسته شامل کلماتی است که از حروف اول چند کلمه تشکیل شده و به‌صورت یک واژه مستقل به کار می‌رود. مثلاً، «ناسا» (NASA) در قالب سرواژه‌ای برای «سازمان ملی هوانوردی و فضایی آمریکا» به کار می‌رود. این نوع نواژه‌ها معمولاً در متون تخصصی و علمی به کار می‌روند. در متن مبدأ، سرواژه‌ای وجود ندارد.

نواژه‌های شبه‌واژه‌ای^۳: این نوع شامل کلماتی است که جدید به نظر می‌رسند، اما در حقیقت کلمات موجودی هستند که به دلیل تغییر معنای آن‌ها یا استفاده در حوزه‌های جدید، نوین به نظر می‌رسند. مثلاً، کلمه «هوشمند» که به معنای آگاهی است، امروزه در ترکیب‌هایی مانند «خانه هوشمند» به معنی خانه‌ای که از تکنولوژی‌های مدرن استفاده می‌کند، به کار می‌رود. در متن دو مورد از این نوع وجود دارد.

مثال ۱:

La Reine Sophie, we'll call it, an appropriate name, (Chainani, 2015, Ch. 16)

La Reine Sophie: به معنای «ملکه سوفی» که نشان‌دهنده شخصیتی خاص است.

1. Transferred Words
2. Acronyms
3. Pseudo Neologisms

واژگان بین‌المللی: واژگان بین‌المللی به واژه‌هایی اطلاق می‌شود که از زبان‌های دیگر به زبان مقصد وارد شده‌اند و به دلیل کاربرد گسترده و رواج جهانی، به راحتی قابل شناسایی و فهم هستند. این نوع واژه‌ها معمولاً در حوزه‌های مختلف، از جمله فناوری، فرهنگ، هنر و تجارت، مورد استفاده قرار می‌گیرند و به دلیل گسترش ارتباطات بین‌المللی و جهانی شدن، به تدریج جایگاه ویژه‌ای در زبان مقصد پیدا کرده‌اند. در متن شش مورد از این دسته یافت شد.

For all we know, she belonged to Scheherazade. (Chainani, 2015, Ch. 25)

Scheherazade: این واژه به شهرزاد، به یک نماد فرهنگی مشهور داستان‌های هزار و یک شب، اشاره دارد.

در بالا مثال‌هایی برای هر یک از انواع نوواژه آمد و در پایین (جدول ۲) انواع نوواژه‌ها و بسامد هرکدام از آن‌ها می‌آید.

جدول ۲. بسامد انواع نوواژه‌های به‌کاررفته در متن مبدأ

ردیف	نوع نوواژه	بسامد	ردیف	نوع نوواژه	بسامد
۱	واژگان با معانی جدید	۶	۷	اسم خاص	۳
۲	ترکیب‌های واژگانی با معانی جدید	۱۲	۸	واژگان عبارتی	۱
۳	واژگان نوآفریده	۵۸	۹	کلمات انتقال‌یافته	۰
۴	واژگان مشتق	۶	۱۰	سرواژه‌ها	۰
۵	اختصارات	۵	۱۱	نوواژه‌های شبه‌واژه‌ای	۲
۶	ترکیب‌های جدید	۱۸۷	۱۲	واژگان بین‌المللی	۶

۲.۱.۴. راهبردهای برگردان نوواژه‌ها

در این بخش، به تعریف و تحلیل دقیق هر راهبرد ترجمه‌ای نیومارک پرداخته می‌شود. هدف از استفاده از راهبردهای نیومارک، فراهم آوردن طیفی از گزینه‌های برگردان و ساخت در زبان مقصد است تا مترجم با توجه به نوع متن و هدف مخاطب بتواند بهترین راهبرد را انتخاب کند.

انتقال^۱

انتقال، یکی از رایج‌ترین راهبردهای برگردان‌نواژه‌ها، به معنای انتقال مستقیم واژه از زبان مبدأ به زبان مقصد است، بدون آنکه تغییری در ساخت و معنای اولیه ایجاد شود. نیومارک (۱۹۸۸) بر این باور است که این روش می‌تواند برای نواژه‌هایی که در قالب برندهای تجاری، اصطلاحات علمی یا فرهنگی ویژه‌ای شناخته می‌شوند، بسیار مناسب باشد. انتقال واژه به زبان مقصد می‌تواند به درک بهتر مخاطب کمک کند، به خصوص اگر واژه در هر دو زبان معنای مشترکی داشته باشد.

مثال:

Except the expenses for CB, (Chainani, 2017, Ch. 14)

ترجمه نگاه آشنا: البته به‌جز مخارج کب. (چینانی، ۱۴۰۲، ص. ۱۳۴)

در متن نشر «نگاه آشنا»، مورد «CB» در قالب یک واژه انتقال‌یافته از زبان مبدأ به «کب» در ترجمه فارسی تبدیل شده است. حفظ این ساخت به مخاطب فارسی‌زبان این امکان را می‌دهد که با مفهوم اختصاری آن آشنا شود. این نوع اختصارات در هر دو زبان معمول است این نوع تنها در یک مورد انتقال استفاده شده است.

تبدیل به نواژه در زبان مقصد^۲

در این روش، مترجم با استفاده از ریشه‌ها و اجزای ساخت قابل فهم زبان مبدأ و زبان مقصد، واژه یا اصطلاح جدیدی در زبان مقصد می‌سازد. نیومارک استفاده از این راهبرد را زمانی توصیه می‌کند که معادل دقیقی در زبان مقصد وجود نداشته باشد و مترجم مجبور به ایجاد واژه‌ای جدید با استفاده از عناصر شناخته‌شده شود. این روش اغلب زمانی مفید است که واژه جدید برای مخاطبان زبان مقصد نیز مفهوم خاصی داشته باشد و از لحاظ زبانی با ساخت‌های زبان مقصد هماهنگ باشد. این راهبرد نیازمند شناخت دقیق اجزای ساختاری و معنایی زبان مبدأ و مقصد است تا واژه جدید از لحاظ زبانی و معنایی با فرهنگ و ساختار زبان مقصد هم‌خوانی داشته باشد. از این راهبرد در متن نشر «نگاه آشنا»، تنها یک مورد و در متن باژ، شش مورد استفاده شده است.

مثال:

1. Transference
2. Target Language Neologism

The 1st annual villains “no ball”, (Chainani, 2013, Ch. 28)

ترجمه نگاه آشنا: اولین جشن سالانه نه شرورها. (چینانی، ۱۴۰۰، ص. ۳۷۶)

جشن سالانه نه (No ball): در متن نشر «نگاه آشنا»، واژه «no ball» به «جشن سالانه نه» برگردان شده است. این ترجمه از اجزای شناخته‌شده زبان فارسی تشکیل و به‌خوبی مفهوم جشن خاصی که برای دانش‌آموزان در نظر گرفته شده است را منتقل می‌کند. استفاده از واژه «نه» در قالب نمادی برای اعتراض به رفتارهای ناپسند در این جشن، نشان‌دهنده فهم عمیق مترجم از مفهوم و توانمندی زبانی او در ایجاد ارتباط مؤثر با مخاطب فارسی‌زبان است.

ترجمه باژ: اولین نامجلس پایکوبی شرورها. (چینانی، ۱۳۹۷، الف، ص. ۳۰۲)

ترکیب انگلیسی No Ball در متن باژ به «نامجلس پایکوبی» ترجمه شده که نیز به‌خوبی معنای جشن را منتقل می‌کند، اما ممکن است با توجه به فرهنگ خاص، به‌وضوح بیشتری نیاز داشته باشد.

مشتق‌سازی در زبان مقصد^۱

مشتق‌سازی شامل افزودن پیشوندها و پسوندها یا ترکیب کلمات موجود در زبان مقصد است. این راهبرد به مترجم این امکان را می‌دهد که با استفاده از اجزای زبانی و معنایی شناخته‌شده در زبان مقصد، واژه‌ای جدید بسازد که معنا و مفهوم واژه اصلی را به‌خوبی منتقل کند. این راهبرد به‌ویژه در متون علمی و تخصصی کاربرد بسیاری دارد، چراکه مترجم می‌تواند با استفاده از پیشوندها و پسوندهای مناسب، واژه‌هایی بسازد که به‌راحتی در زبان مقصد پذیرفته و فهمیده شوند. در متن نشر «نگاه آشنا»، از این راهبرد در دو مورد و در متن باژ در چهار مورد استفاده شده است.

مثال ۱:

Agatha heard them twitter about their first classes, catching the words “Henchmen,” “Curses,” “Uglification.” (Chainani, 2013, Ch. 6)

ترجمه «نگاه آشنا»: کلماتی مثل دستیار، طلسم و زشت‌سازی به گوشش خورد. (چینانی، ۱۴۰۰، ص. ۸۵)

واژه uglification در متن نشر «نگاه آشنا» با استفاده از پیشوند «زشت» و پسوند «سازی» به «زشت‌سازی» ترجمه شده است که مفهوم منفی آن را به‌وضوح منتقل می‌کند. این راهبرد نشان می‌دهد که مترجم توانسته است از اجزای موجود زبان فارسی برای ایجاد واژه‌ای جدید و قابل فهم استفاده کند.

طبیعی‌سازی^۱

نیومارک پیشنهاد می‌کند که در راهبرد طبیعی‌سازی، واژه مبدأ ابتدا از لحاظ آوایی و سپس از نظر ساختاری با زبان مقصد تطبیق داده شود. این راهبرد به‌ویژه برای واژگان فنی، علمی و حتی فرهنگی مناسب است و به واژه این امکان را می‌دهد که به تدریج و به شکل طبیعی در زبان مقصد جا بیفتد و به‌صورت کامل در فرهنگ مقصد پذیرفته شود. این روش به‌ویژه زمانی که واژه‌های جدید در حوزه‌های علمی و فنی وارد زبان می‌شوند و نیاز به تطابق زبانی دارند، بسیار کارآمد است. در متن نشر «نگاه آشنا»، در ۴۸ مورد و در متن باژ در ۶۰ مورد از این راهبرد استفاده شده است.

مثال:

all the other children of Gavaldon writhed in their beds, (Chainani, 2013, Ch. 1)

ترجمه «نگاه آشنا»: اما امشب همه بچه‌های گاوالدون از ترس به رختخواب‌هایشان پناه برده بودند. (چینی، ۱۴۰۰، ص. ۷)

واژه gavaldon در متن نشر «نگاه آشنا»، به‌صورت «گاوالدون» طبیعی‌سازی شده است. این تغییر به‌وضوح نشان‌دهنده تطبیق آوایی واژه با ساختار زبان فارسی است و موجب می‌شود که واژه برای مخاطب آشنا و قابل فهم باشد.

معادل شناخته‌شده^۲

این راهبرد شامل استفاده از معادل‌های رسمی و پذیرفته‌شده‌ای است که پیش‌ازین در زبان مقصد به‌کاررفته‌اند. نیومارک (۱۹۸۸) توصیه می‌کند که در متون رسمی و علمی، در صورتی که معادل رسمی و مورد تأیید در زبان مقصد وجود دارد، مترجم از تغییرات و نوآوری‌های غیرضروری پرهیز کند و همان اصطلاحات رایج را به کار ببرد. در متن نشر «نگاه آشنا» در ۳ مورد و در متن باژ در ۶ مورد از این راهبرد استفاده شده است.

مثال:

1. Naturalisation
2. Recognised TL Translation

I'm sure you have your Flowerground Pass. (Chainani, 2013, Ch. 3)

ترجمه «باژ»: پس حتماً از مرحله گذرگاه باغ گل‌ها رد شدی! (چینانی، ۱۳۹۷ الف، ص. ۷۰)

واژه flowerground در متن نشر «باژ»، به «باغ گل‌ها» ترجمه شده است. به نظر می‌رسد مترجم تصمیم گرفته است که از معادل رسمی و رایج «باغ» در زبان فارسی در برگردان خود استفاده کند که هم مفهوم اصلی را منتقل و هم به درک بهتر مخاطب کمک می‌کند.

واژه‌های نقشمند^۱

این راهبرد زمانی به کار می‌رود که مترجم به دنبال معادلی باشد که از نظر معنا و کاربرد با واژه مبدأ هم‌خوانی داشته باشد، حتی اگر شکل ظاهری واژه متفاوت باشد. نیومارک (۱۹۸۸) پیشنهاد می‌کند که این روش به‌ویژه برای اصطلاحات فرهنگی و اصطلاحات وابسته به بستر خاصی از فرهنگ مبدأ مناسب است؛ زیرا به مترجم این امکان را می‌دهد که مفهومی کاربردی و قابل فهم برای مخاطبان زبان مقصد ارائه دهد. این راهبرد در متن نشر «نگاه آشنا» در ۱۴ مورد و در متن باژ در ۲۰ مورد استفاده شده است.

مثال ۱:

The Miracle Child, the Elders called it. (Chainani, 2014, Ch. 1)

ترجمه «نگاه آشنا»: بزرگان روستا اسم اون بچه رو گذاشته بودن بچه اسرارآمیز. (چینانی، ۱۴۰۱ الف، ص. ۱۹)

تعبیر «بچه اسرارآمیز» انتخاب مترجم متن نشر «نگاه آشنا» برای ترکیب miracle child است. به نظر می‌رسد مترجم به دلیل قابلیت‌های شناختی و فرهنگی مخاطب، به جای استفاده از معادل مستقیم «بچه معجزه» از تعبیر مزبور استفاده کرده است. این انتخاب نشان می‌دهد مترجم تلاش کرده است با ارائه اصطلاحی قابل فهم و کاربردی، معنا و مفهوم واژه اصلی را به‌خوبی منتقل کند.

ترجمه توصیفی^۱

در راهبرد ترجمه توصیفی، مترجم به جای استفاده از معادل مستقیم، توضیحی کامل از معنای واژه یا اصطلاح جدید ارائه می‌دهد. این روش زمانی مفید است که واژه یا اصطلاح جدید معادل دقیقی در زبان مقصد نداشته باشد و درک کامل مفهوم آن به توضیح و شرح بیشتری نیاز داشته باشد. نیومارک (۱۹۸۸) توصیه می‌کند که در این روش، مترجم از توضیحاتی استفاده کند که مفهوم اصلی را به بهترین شکل ممکن انتقال دهد. متن نشر «نگاه آشنا» در ۲۳ مورد و در متن باژ در ۴۲ مورد از این راهبرد استفاده شده است.

مثال ۱:

The one who felt like Happily Ever After. (Chainani, 2013, Ch. 1)

ترجمه «نگاه آشنا»: می‌توانست تا ابد خوشبختش کند. (چینانی، ۱۴۰۰، ص. ۷)

ترکیب ever after در متن نشر «نگاه آشنا» به صورت توصیفی به «تا ابد خوشبختش کند» ترجمه شده است. این ترجمه نتوانسته است کاربرد اصلی و معنای عبارت زبان مبدأ را منتقل کند، چون در زبان مبدأ این عبارت نه به صورت جمله بلکه به صورت «حالتی» به کار می‌رود که افراد به دنبال دستیابی به آن هستند. مترجم مجبور شده است در سایر قسمت‌های متن ترجمه را تغییر داده و از خوشبختی ابدی یا سرزمین خوشبختی استفاده کند که یکدستی متن را به هم ریخته است.

ترجمه تحت‌اللفظی^۲

ترجمه تحت‌اللفظی یا کلمه‌به‌کلمه به معنای انتقال کلمات از زبان مبدأ به زبان مقصد است، بدون اینکه تغییری در ساختار اصلی جمله یا عبارت ایجاد شود. این روش به‌ویژه برای متونی با ساختارهای علمی و فنی مناسب است که معادل دقیق در زبان مقصد ندارند. نیومارک (۱۹۸۸) پیشنهاد می‌کند این روش زمانی مؤثر است که معنای اصلی حفظ شود و ترجمه پیچیدگی خاصی برای مخاطب ایجاد نکند. این راهبرد در متن نشر «نگاه آشنا» در ۳۸ مورد و در متن «باژ»، در ۴۱ مورد استفاده شده است.

مثال:

1. Descriptive Translation
2. Literal Translation

Nemesis dream. (Chainani, 2013, Ch. 22)

ترجمه «نگاه آشنا»: رویاهای دشمنی. (چینانی، ۱۴۰۰، ص. ۲۷۹)

اصطلاح Nemesis dream در متن نشر «نگاه آشنا» به صورت تحت‌اللفظی به «رویاهای دشمنی» ترجمه شده است. این نوع ترجمه به خوبی معانی واژه‌ها را بدون تغییر در ساختار اصلی جمله منتقل می‌کند، اما ممکن است برای برخی از مخاطبان نامفهوم باشد زیرا به وضوح معنای عمیق‌تر آن را ارائه نمی‌دهد.

ترجمه بین‌المللی^۱

این راهبرد برای واژگان و اصطلاحاتی به کار می‌رود که به دلیل کاربرد گسترده در سطح بین‌المللی در زبان‌های مختلف به همان شکل یا با تغییرات کمی پذیرفته شده‌اند. از این راهبرد در متن نشر «نگاه آشنا» و «باژ» استفاده نشده است.

ترجمه عینی^۲

ترجمه عینی به معنای قرض گرفتن یک عبارت از زبان مبدأ و سپس ترجمه هر یک از عناصر آن به طور تحت‌اللفظی است. این روش به مترجم اجازه می‌دهد تا ساختار زبانی مقصد را حفظ کرده و در عین حال یک روش جدید از بیان را به زبان مقصد معرفی کند. این راهبرد در متن نشر «نگاه آشنا»، در ۲۸ مورد و در متن «باژ»، در ۷۲ مورد استفاده شده است.

مثال:

Wish fish. (Chainani, 2013, Ch. 8)

ترجمه «نگاه آشنا»: ماهی آرزو. (چینانی، ۱۴۰۰، ص. ۱۰۵)

اصطلاح Wish fish در متن نشر «نگاه آشنا» عیناً به «ماهی آرزو» ترجمه شده است که نه تنها ساختار زبانی فارسی را حفظ کرده، بلکه مفهوم واژه را نیز به طور واضح منتقل نموده است. استفاده از ترکیب «ماهی آرزو» در قالب یک

1. Internationalism
2. Through-translation

اصطلاح جدید در زبان فارسی، به مخاطب این امکان را می‌دهد که به راحتی با مفهوم آن ارتباط برقرار کند. این نوع ترجمه به‌ویژه در مورد واژه‌های جدید یا اصطلاحات فرهنگی، بسیار مؤثر است.

تحلیل مؤلفه‌ای^۱

تحلیل مؤلفه‌ای یک راهبرد ترجمه است که شامل تجزیه و تحلیل معنای یک واژه به اجزای معنایی آن است. این روش به مترجم این امکان را می‌دهد تا با دقت بیشتری به ابعاد مختلف معنای واژه‌ها بپردازد و معانی مختلف را شناسایی کند. مثلاً، اگر یک واژه چندین معنای ممکن داشته باشد، مترجم می‌تواند آن را به اجزای مختلف تقسیم کند تا بتواند معانی دقیق‌تری را منتقل کند. این تکنیک به‌ویژه در ترجمه واژه‌های تخصصی و جدید بسیار کاربردی است. در متن نشر «نگاه آشنا»، یک مورد از این راهبرد استفاده شده است. در متن باژ نیز، همان مورد (CORONATION MONKEYS) به کار رفته است.

مثال:

EXCLUSIVE INTERVIEW WITH CORONATION MONKEYS! (Chainani, 2017, Ch. 3)

ترجمه «نگاه آشنا»: مصاحبه اختصاصی با میمون‌های مراسم تاج‌گذاری. (چینانی، ۱۴۰۲، ص. ۲۹)

ترجمه «باژ»: مصاحبه اختصاصی با میمون‌های مراسم تاج‌گذاری.

اصطلاح Coronation monkeys در هر دو متن، به «میمون‌های مراسم تاج‌گذاری» ترجمه شده است. در اینجا، واژه coronation به معنای «تاج‌گذاری» و monkeys به معنای «میمون‌ها» به صورت مجزا تحلیل شده‌اند. این نوع تحلیل به مترجم اجازه می‌دهد تا هر جزء واژه را به دقت شناسایی و معنی آن را به طور دقیق منتقل کند.

تغییر منظر^۲

تغییر منظر به معنای تغییر دیدگاه یا زاویه دید در ترجمه است. این راهبرد به مترجم این امکان را می‌دهد که با تغییر در مفهوم و نمادها، ترجمه‌ای قابل فهم‌تر و نزدیک‌تر به تجربه فرهنگی مخاطب ارائه دهد. در متن نشر «نگاه آشنا»، تنها در یک مورد ولی در متن «باژ»، در پنج مورد از این راهبرد استفاده شده است.

1. Componential Analysis
2. Modulation

مثال ۲:

Rule thirteen, Halfway Bridge and tower roofs are forbidden to students. (Chainani, 2013, Ch. 5)

ترجمه «باژ»: قانون شماره ۱۳، ورود دانش‌آموزان به پل مرزی و پشت‌بام‌های قلعه‌ها ممنوعه. (چینانی، ۱۳۹۷ الف، ص. ۱۲۸)

اصطلاح Halfway bridge در متن «باژ» به «پل مرزی» ترجمه شده است. انتخاب «مرزی» به جای «نیمه» به درک بهتر مفهوم کمک می‌کند و تناسب بیشتری با زبان فارسی دارد.

معادل فرهنگی^۱

معادل فرهنگی به معنای ترجمه یک واژه فرهنگی از زبان مبدأ به یک واژه فرهنگی معادل در زبان مقصد است. این روش به حفظ معانی عمیق فرهنگی کمک کرده و به مخاطبان اجازه می‌دهد تا با مفهوم موردنظر به راحتی ارتباط برقرار کنند. مثلاً، واژه‌ای که در فرهنگ مبدأ دارای بار معنایی خاصی است، باید به گونه‌ای در زبان مقصد ارائه شود که همان بار معنایی را منتقل کند. در متن نشر «نگاه آشنا»، در پنج مورد و در متن باژ در هفت مورد از این راهبرد استفاده شده است.

مثال:

Let's hope our bowels can handle a lizard stew. (Chainani, 2014, Ch. 1)

ترجمه «نگاه آشنا»: خدا کنه آبگوشت مارمولکمون خوش مزه از آب دریاد. (چینانی، ۱۴۰۱ الف، ص. ۱۷)

ترجمه «باژ»: شایدم بهتره تاس کباب مارمولک درست کنیم. (چینانی، ۱۳۹۷ الف، ص. ۳۱)

عبارت Lizard stew در متن نشر «نگاه آشنا» به «آبگوشت مارمولک» ترجمه شده است. این ترجمه به خوبی بار معنایی واژه را حفظ کرده و به مخاطب اجازه می‌دهد تا با فرهنگ و سنت‌های مرتبط با این غذا در فرهنگ مبدأ آشنا شود. در متن «باژ»، این اصطلاح به «تاس کباب مارمولک» ترجمه شده است. این تغییر نیز نشان‌دهنده توجه به بار فرهنگی واژه در زبان مقصد است و به درک بهتر مفهوم کمک می‌کند.

هم‌معنایی^۱

این راهبرد در قالب نوعی مصالحه در مواقعی به کار می‌رود که معادل دقیق واژه در زبان مقصد وجود نداشته باشد. در این شرایط، مترجم می‌تواند از یک هم‌معنای نزدیک به واژه اصلی استفاده کند که گرچه دقیق نیست، اما مفهوم را به‌خوبی منتقل می‌کند. این تکنیک به‌ویژه زمانی که واژه‌ها از نظر معنایی اهمیت کمتری دارند، مانند صفت‌ها و قیدهای کیفیتی، بسیار مؤثر است. در متن نشر «نگاه آشنا»، در ۲۷ مورد و در متن «باز»، در چهار مورد از این راهبرد استفاده شده است.

مثال:

... towards a floating portal of white glow atop a distant hill, (Chainani, 2015, Ch. 30)

ترجمه «نگاه آشنا»: مرلین یک گذرگاه برایشان باز کرده بود. (چینانی، ۱۴۰۱، ص. ۲۶۸)

اصطلاح Floating portal در همین متن به «گذرگاه» ترجمه شده است. این انتخاب نیز نشان‌دهنده استفاده از راهبرد هم‌معنایی به‌منظور انتقال مفهوم کلی است، بدون توجه به زیبایی و ویژگی‌های خاص نواژه.

ترجمه ترکیبی^۲

ترجمه ترکیبی شامل استفاده از دو یا چند راهبرد به‌طور هم‌زمان برای ترجمه یک واژه یا عبارت است. این روش به مترجم کمک می‌کند تا با ترکیب استراتژی‌ها، معادل مناسبی برای واژه جدید یا پیچیده پیدا کند. مثلاً، مترجم ممکن است از ترجمه تحت‌اللفظی و توصیفی به‌طور هم‌زمان استفاده کند تا مفهوم کاملی را انتقال دهد. این راهبرد در متن نشر «نگاه آشنا»، در ۱۵ مورد و در متن «باز»، در ۱۷ مورد استفاده شده است.

مثال:

Advanced henchman training. (Chainani, 2015, Ch. 7)

ترجمه «نگاه آشنا»: کلاس آموزش دستیار پیشرفته. (چینانی، ۱۴۰۱، ص. ۶۰)

1. Synonymy
2. Couplets, Triplets, Quadruplets

ترجمه عبارت Henchman training به «کلاس آموزش دستیار» نشان‌دهنده استفاده از ترکیب توصیفی و اصطلاح کاربردی است که به‌وضوح مفهوم را به مخاطب منتقل می‌کند.

در بررسی نوواژه‌ها در متون مختلف مشاهده می‌شود که زبان به‌طور مداوم در حال تحول و تغییر است و این تغییرات به‌ویژه در اثر تأثیرات فرهنگی، اجتماعی و فناوری رخ می‌دهد (آنیدوم^۱، ۲۰۱۲). نوواژه‌ها نه تنها به غنای زبان می‌افزایند، بلکه نشان‌دهنده نیاز به بیان مفاهیم جدید و انتقال معانی در زمینه‌های مختلف هستند. با توجه به دسته‌بندی‌های مختلف نوواژه‌ها در این بررسی، می‌توان به اهمیت هر یک از این نوع واژه‌ها در فرایند ارتباط و انتقال معنا اشاره کرد:

الف) اقلام واژگانی موجود با معانی جدید: ۱۸ مورد از این نوع واژه‌ها شناسایی شدند که از این تعداد ۶ واژه و ۱۲ ترکیب با معانی جدید استفاده شده‌اند. این نوع ساخت‌ها تغییر در معانی واژگان موجود را نشان داده و به ما امکان می‌دهند تا با تغییرات فرهنگی و فناوری هماهنگ شویم.

ب) واژگان نوآفریده: تعداد ۵۸ مورد از این نوع واژگان مشاهده شد که به نیازهای نوین پاسخ می‌دهند و به‌ویژه در دنیای فناوری و علوم، نشان‌دهنده ابتکار و خلاقیت در زبان هستند.

پ) ترکیب‌های جدید: ۱۸۷ مورد از ترکیب‌های جدید مشاهده شد که ابزارهای مؤثری برای انتقال مفاهیم جدید و پیچیده‌اند و به‌ویژه در حوزه‌های تخصصی کاربرد دارند.

ت) سرواژه‌ها و اختصارات: در کل ۵ مورد اختصار شناسایی شد. استفاده از این ساخت‌ها کمک می‌کند تا در زمان و فضا صرفه‌جویی کنیم و اطلاعات را به‌طور مختصر و مفید ارائه دهیم.

ث) نوواژه‌های شبه‌واژه‌ای: این نوع واژه‌ها که تنها شامل ۲ مورد می‌شدند به ما یادآوری می‌کنند که زبان در حال تغییر است و مفاهیم قدیمی می‌توانند در زمینه‌های جدید معنای تازه‌ای پیدا کنند.

ج) واژگان بین‌المللی: تنها شش مورد از این واژه‌ها مشاهده شدند. این نوع واژه‌ها تأثیرات بینافرهنگی دارند و به تبادل و ارتباطات جهانی کمک می‌کنند.

درنهایت، این نتایج نشان می‌دهد زبان موجودی زنده و پویاست که به‌طور مداوم تحت تأثیر عوامل مختلف تغییر می‌کند. برای مترجمان و نویسندگان، درک این ساخت‌های جدید و معانی جدید آن‌ها اهمیت بالایی دارد، زیرا می‌تواند به تولید متن‌های مؤثرتر و مناسب‌تر کمک کند.

جدول ۳. بسامد انواع راهبردهای به‌کاررفته در ترجمه دو نشر

ردیف	انواع راهبرد	بسامد در نشر نگاه آشنا	بسامد در نشر باژ
۱	انتقال	۱	۰
۲	نواژه در زبان مقصد	۱	۶
۳	مشتق‌سازی در زبان مقصد	۲	۴
۴	طبیعی‌سازی	۴۸	۶۰
۵	ترجمه شناخته‌شده	۳	۶
۶	واژه‌های نقشمند	۱۴	۲۰
۷	ترجمه توصیفی	۲۳	۴۲
۸	ترجمه تحت‌اللفظی	۳۸	۴۱
۹	ترجمه بین‌المللی	۰	۰
۱۰	ترجمه عینی	۲۸	۷۲
۱۱	تحلیل مؤلفه‌ای	۱	۱
۱۲	تغییر منظر	۱	۵
۱۳	معادل فرهنگی	۵	۷
۱۴	هم‌معنایی	۲۷	۴
۱۵	ترجمه ترکیبی	۱۵	۱۷

۲.۴. بحث یافته‌ها

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که دو مترجم مجموعه *The School for Good and Evil*، با اتخاذ رویکردها و راهبردهای متفاوت در برگردان نواژه‌ها، به ساخت‌های مختلف رسیده‌اند و دو تجربه خوانشی متمایز را برای مخاطبان

فارسی‌زبان رقم می‌زنند. این تفاوت‌ها، نه تنها در سطح معادل‌سازی و ساخت واژگان، بلکه در اهداف کلان و فلسفه ترجمه هر دو مترجم قابل مشاهده است.

در سطح خرد، بر اساس مدل نیومارک (۱۹۸۸)، تحلیل داده‌ها نشان داد که ترجمه نشر باژ بیشترین استفاده را از راهبردهای ترجمه تحت‌اللفظی و ترجمه عینی (گرفته‌برداری) داشته است. به کارگیری این دو راهبرد به معنای تحمل زبان فارسی در واردکردن ساخت‌های بیگانه است. این یافته با یافته‌های حسینی معصوم، امینی و نعمتی (۱۳۹۳) همخوان است که معتقد است زبان فارسی حساسیت زیادی به ساختار ساختوازی واژه‌هایی که از زبان‌های دیگر وارد فارسی می‌شوند یا قرض گرفته می‌شوند، ندارند. رویکرد استفاده از ترجمه تحت‌اللفظی و گرفته‌برداری که نوعی وام‌گیری است، باعث می‌شود غرابت زبانی و تازگی نوواژه‌های زبان اصلی تا حد زیادی در متن مقصد حفظ گردد و البته خطر سخت‌فهمی را نیز برای کودکان به دنبال داشته باشد؛ چراکه ساخت‌های نامأنوسی به متن مقصد راه می‌یابد و درک و خوانش سریع را دچار مشکل می‌سازد. البته گرفته‌ها همیشه بد نیستند و گرچه گاهی ممکن است به ترجمه‌ای غلط بینجامند، استفاده از آن‌ها به شرط آنکه ساختشان تا حدودی با هنجارهای مقصد هماهنگ باشد می‌تواند در متونی مثل برگردان تبلیغاتی و تجاری مفید باشند (حسینی معصوم و کمیلی دوست، ۱۳۸۹). با این یافته با نتایج غفوری و نعیمی (۱۳۹۸) در تحلیل ترجمه نوواژه‌های هری پاتر همسو است؛ آن‌ها نیز نشان دادند که گرفته‌برداری، یکی از پرکاربردترین راهبردها برای بازتاب لحن فانتزی و انسجام جهان داستان است. مترجم نشر نگاه آشنا بیشتر از راهبردهایی مانند معادل فرهنگی، معادل کارکردی و ترجمه توصیفی بهره گرفته است. این انتخاب‌ها، روانی و وضوح متن را افزایش داده‌اند، اما بخشی از غرابت و خلاقیت متن اصلی را کاسته‌اند. اسلامی، شموسی و پناهی (۱۳۸۸) نیز در پژوهش خود نشان داده‌اند که مترجمان فارسی‌زبان در مواجهه با ادبیات کودک غالباً گرایش به ساده‌سازی و شفاف‌سازی دارند تا تجربه خوانشی آسان‌تری برای نوجوانان فراهم کنند.

به علاوه، داده‌ها نشان می‌دهد که هر دو مترجم در مواردی از «نوآفرینی واژگانی در زبان مقصد» استفاده کرده‌اند؛ رویکردی که می‌تواند خلاقیت مترجم را نشان دهد. این امر با نظر کارت^۱ (۲۰۰۸) و

1. Cart

عبدالرحیم‌اونا^۱ (۲۰۲۴) همخوان است که تأکید کرده‌اند نوواژه‌ها نه تنها برای نامیدن مفاهیم جدید، بلکه برای ایجاد «لذت زبانی» و بازی زبانی در متن اهمیت دارند. البته باید توجه داشت که نوآفرینی و تولید واژگان ناآشنا تا چه میزان نظر مخاطب کودک و نوجوان را جذب می‌کند. با نظرداشت یافته‌های نبی‌پور، محمدی‌نیا و مجوزی (۱۴۰۳) مبتنی بر مفهوم‌سازی بهتر در برخورد با واژگان بیگانه نسبت به واژگان آشنا، لذت زبانی با واژگان جدید نیازمند بررسی جامع‌تر است.

به نظر می‌رسد ترجمه نگاه آشنا بیشتر بر «قابلیت خوانش گسترده» و جذب طیف وسیع مخاطبان نوجوان تمرکز کرده و بنابراین در مواردی به ساده‌سازی یا حذف نوواژه‌ها روی آورده است. این امر نشان می‌دهد که هدف اصلی این ترجمه، روانی متن و افزایش جذابیت تجاری برای بازار گسترده‌تر بوده است. چنین رویکردی مشابه آن چیزی است که اتینن (۲۰۰۲) گزارش کرده بود که بسیاری از مترجمان ادبیات کودک ترجیح می‌دهند بر وضوح و روانی متن بیفزایند، حتی به قیمت کاستن از خلاقیت نوشتاری نویسنده. در مقابل، به نظر می‌رسد ترجمه باژ با هدف بازآفرینی تجربه ادبی متن اصلی و حفظ فضای فانتزی و جهان‌سازی نویسنده، راهبردهایی انتخاب کرده که ساخت‌های غیرمأنوس با زبان فارسی را وارد فارسی می‌کند و غرابت و تفاوت‌های زبانی متن را به مخاطب منتقل کند. به‌کارگیری این رویکرد با نظر تاکر^۲ (۱۹۹۹) هماهنگ است که تأکید می‌کند نوجوانان ظرفیت بالایی برای مواجهه با پیچیدگی و ابهام دارند و ترجمه نباید با ساده‌سازی افراطی، فرصت رشد زبانی و تخیل آنان را از بین ببرد.

در سطح کلان، تحلیل نتایج بر اساس دوگانه بومی‌سازی/بیگانه‌سازی ونوتی^۳ (۱۹۹۵) نشان می‌دهد که ترجمه نگاه آشنا به وضوح به سمت بومی‌سازی و استفاده از واژه‌های با ساخت‌های آشنا و معانی قابل فهم حرکت کرده است. استفاده گسترده از معادل‌های آشنا، حذف یا تغییر نوواژه‌های دشوار، و روان‌سازی متن، همه در جهت نامرئی کردن مترجم و ارائه جهانی آشنا به مخاطب بوده است. این نتیجه مشابه یافته‌های جینگ و هه درباره نقش راهبرد «طبیعی‌سازی» در هموارسازی تجربه خوانش است. از سوی دیگر، ترجمه باژ، بیشتر به سمت بیگانه‌سازی متمایل بوده و با حفظ غرابت واژگان و ابداع نوواژه‌هایی فارسی، خواننده را به

1. Abdurakhimovna

2. Tucker

3. Venuti

تجربه‌ای متفاوت و «بیگانه» سوق داده است. این امر به گفته نامورکهن (۱۳۹۱) می‌تواند صدای مترجم را بلندتر کند و تجربه‌ای عمیق‌تر اما محدودتر از نظر دامنه مخاطب ایجاد نماید.

در پاسخ به سؤال‌های پژوهش باید گفت که اگرچه هر دو ترجمه از طیف گسترده‌ای از راهبردها را مانند طبیعی‌سازی، ترجمه توصیفی، معادل فرهنگی و استفاده کرده‌اند، اما الگوی به‌کارگیری این راهبردها معنادار و هدفمند بوده است. راهبردهای کلیدی که هر ترجمه را متمایز می‌کرد، در راستای فلسفه کلی آن قرار داشت. ترجمه نشر باژ به طرز چشمگیری بر راهبردهای «بیگانه‌سازی» و «جهانی‌سازی» مانند ترجمه عینی (گرفته‌برداری) و ابداع نوواژه در زبان مقصد تکیه کرده است تا غرابت و خلاقیت متن اصلی را حفظ کند. در مقابل، ترجمه نشر نگاه آشنا به شکل نظام‌مند از راهبردهای «بومی‌سازی» مانند هم‌معنایی، ساده‌سازی و به‌طور ویژه حذف بهره برده بود تا متنی روان‌تر و ساده‌تر ارائه دهد؛ بنابراین، راهبردهای برگردان، مجموعه‌ای از انتخاب‌های هدفمند برای نیل به یک هدف مشخص بوده‌اند و آثار چنین انتخاب‌هایی حس غرابت، ایجاد ابهام و سخت‌فهمی و در مقابل روانی متن و شفافیت بیان است.

برای بررسی تفاوت راهبردهای دو مترجم در برگردان نوواژه‌ها باید گفت که تفاوت اصلی میان دو ترجمه، به نظر می‌رسد تفاوتی بنیادین در نگاه به ترجمه و مخاطب ترجمه است. به نظر می‌رسد که ترجمه نشر نگاه آشنا با اتخاذ یک رویکرد بومی‌سازی، خوانایی و سرعت روایت را در اولویت قرار داده است. این رویکرد، اگرچه متنی روان به دست می‌دهد، اما اغلب به قیمت از دست رفتن غنای تصویری، بازی زبانی و فضای منحصر به فرد جهان داستان تمام شده است. راهبرد حذف و ساده‌سازی مکرر در این ترجمه، این ریسک را به همراه دارد که هوش و ظرفیت تخیل خواننده نوجوان را دست‌کم گرفته باشد. ترجمه نشر باژ، در مقابل، با اتخاذ یک رویکرد بیگانه‌سازی، به بازآفرینی خلاقانه تجربه خواندن متن اصلی وفادار مانده است. این ترجمه با حفظ غرابت زبانی و ابداع معادل‌های خلاقانه، به جهان داستان هویت بخشیده و با به چالش کشیدن ذهن خواننده، او را به‌طور فعال در فرآیند کشف و لذت بردن از دنیای فانتزی داستان شریک می‌کند. این رویکرد، احترامی عمیق‌تر برای ژانر فانتزی و مخاطب هوشمند آن قائل است.

۵. نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش نشان داد که نوواژه‌ها با استفاده از راهبردهای متنوعی برگردانده شده‌اند. بررسی داده‌ها آشکار ساخت که راهبردهایی چون ترجمه توصیفی، گرفته‌برداری، معادل فرهنگی و هم‌معنایی بیشترین بسامد

را داشته‌اند. به این ترتیب، روشن شد که مترجمان برای برگردان نواژه‌ها تنها به یک راهبرد خاص متکی نبوده‌اند، بلکه بسته به ماهیت نواژه و شرایط بافتی، از راهبردهای متفاوتی بهره گرفته‌اند. تحلیل مقایسه‌ای دو ترجمه نشان داد که اگرچه مترجمان این دو ناشر تقریباً از مجموعه مشابهی از واژه‌ها را در زبان مقصد استفاده کرده‌اند، اما میزان و نوع به‌کارگیری راهبردهای ترجمه‌ای میان این مترجمان یکسان نبوده است. در یکی از ترجمه‌ها، گرده‌برداری و بسامد بالاتری داشت و بخش مهمی از نواژه‌ها از این طریق برگردانده شدند؛ در حالی که در ترجمه دیگر، ترجمه توصیفی و معادل فرهنگی جایگاه برجسته‌تری پیدا کردند. این تفاوت‌ها حاکی از آن است که هر مترجم در انتخاب راهبردها گرایش و ترجیح خاص خود را دنبال کرده است.

به‌طورکلی، یافته‌ها نشان می‌دهد نواژه‌های برگردان‌شده عمدتاً به دو طریق به دست آمده‌اند: نخست، به‌کارگیری راهبردهایی که بر حفظ ساخت و شکل ظاهری واژه‌های زبان مبدأ (مانند گرده‌برداری) تأکید دارند و دوم به‌کارگیری راهبردهای بومی‌ساز (مانند ترجمه توصیفی و معادل فرهنگی). در کنار این دو دسته، راهبردهایی همچون معادل‌های هم‌معنا و ترکیب راهبردها نیز در مواردی مشاهده شده است. مشخص است که انتخاب مترجم در انتخاب معادل‌های نواژه‌ها می‌تواند بر اساس شرایط متن، سطح خلاقیت موردنظر و میزان آشنایی مخاطب با موضوع، متفاوت باشد و هیچ راهبردی به‌تنهایی پاسخ‌گوی تمام موارد برای دستیابی به نتیجه نیست.

کتابنامه

- اسلامی راسخ، ع.، شموسی، ن.، و پناهی، م. (۱۳۸۸). شیوه‌های ترجمه نوواژه‌ها در ادبیات کودکان و بزرگسالان. مطالعات ترجمه، ۷(۲۵)، ۲۹-۴۸.
- چینانی، س. (۱۳۹۷الف). خواهران گاولدون. ترجمه ماندانا نوری. باژ.
- چینانی، س. (۱۳۹۷ب). طلسم مرلین. ترجمه رباب پورعسگر. باژ.
- چینانی، س. (۱۳۹۷ج). دو ملکه. ترجمه رباب پورعسگر. باژ.
- چینانی، س. (۱۳۹۸). در جستجوی افتخار. ترجمه رباب پورعسگر. باژ.
- چینانی، س. (۱۴۰۰). شاهزاده و جادوگر. ترجمه زهرا عباسی آلنی و مطهره ابراهیم‌زاده. نگاه آشنا.
- چینانی، س. (۱۴۰۱الف). دنیای بدون شاهزاده. ترجمه زهرا عباسی آلنی. نگاه آشنا.
- چینانی، س. (۱۴۰۱ب). ملکه تاریکی. ترجمه مطهره ابراهیم‌زاده. نگاه آشنا.
- چینانی، س. (۱۴۰۲). در جستجوی خوشبختی. ترجمه مطهره ابراهیم‌زاده. نگاه آشنا.
- حسینی معصوم، س. م.، و کمیلی‌دوست، ه. (۱۳۸۹). بررسی شیوه‌های معادل‌یابی واژگانی در ترجمه متون تبلیغاتی و تجاری از انگلیسی به فارسی. مطالعات زبان و ترجمه، ۴۲(۲)، ۹۳-۱۱۵.
- حسینی معصوم، س. م.، امینی، ح.، و نعمتی، م. (۱۳۹۳). طبقه‌بندی تغییرات ساختوازی در فرایند وام‌گیری واژه‌ها از زبان ترکی به فارسی. فصلنامه مطالعات زبان و گویش‌های غرب ایران، ۱(۴)، ۵۳-۷۲.
- حسینی معصوم، س. م.، و شاه‌بیگی، آ. (۱۳۹۲). بررسی راهبردهای برگردان اسامی خاص در ترجمه رمان‌های انگلیسی به فارسی. مطالعات زبان و ترجمه، ۴۶(۱)، ۶۵-۴۹.
- سرحدی، ط. (۱۳۸۳). ترجمه متون علمی. مطالعات ترجمه، ۲(۵)، ۷۴-۶۳.
- عنایی سراب، م.، و اشراق، ب. (۱۳۸۸). بررسی ترجمه اسامی خاص در رمان‌های ترجمه شده از انگلیسی به فارسی برای نوجوانان. مطالعات ترجمه، ۷(۲۸)، ۳۰-۹.
- غفوری، م.، و نعیمی، ا. (۱۳۹۸). بررسی راهبردهای به‌کاررفته در ترجمه نوواژگان در رمان هری پاتر و شاهزاده دورگه بر اساس مدل نیومارک (۱۹۸۸). جستارنامه ادبیات تطبیقی، ۳(۱۰)، ۱۱۲-۱۳۱.
- محمدی، ع.، پورخالقی چترودی، م.، استاجی، ا.، و سعیدی، غ. (۱۳۹۰). توان‌های بالقوه و بالفعل زبان فارسی در واژه‌سازی. نشر پژوهی ادب فارسی (ادب و زبان)، جدید، ۳۰(۲۷)، ۲۹۹-۲۸۱.
- معاذالهی، پ. (۱۳۸۸). نوواژگان در اولیس جیمز جویس و چند نمایشنامه شکسپیر. مطالعات ترجمه، ۷(۲۶)، ۴۶-۳۱.
- معاذالهی، پ. (۱۳۹۰). ترجمه ادبیات کودکان: بررسی ترجمه اسامی خاص شخصیت‌ها به‌طور ویژه. مطالعات ادبیات

کودک، ۲(۴)، ۱۵۳-۱۶۸. <https://doi.org/10.22099/jcls.2012.434>

مهرپویا، ع، معین‌زاده، ا.، و دباغی، ع. (۱۳۹۸). گفتمان‌های بیگانه و بایستگی برنامه‌ریزی برای نوآوری واژگانیِ فردانشی در

زبان فارسی. پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، ۱۹ (۶)، ۳۳۹-۳۱۷.

<https://doi.org/10.30465/crls.2019.4389>

میرزاسوزنی، ص. (۱۳۸۴). ترجمه واژگان بدیع از انگلیسی به فارسی. مطالعات ترجمه، ۳ (۱۲)، ۶۴-۴۹.

نامورکهن، ن. (۱۳۹۱). پیدایی متنی و فرامتنی مترجم. مطالعات ترجمه، ۱۰ (۳۸)، ۶۹-۸۶.

نبی‌پور، س.، محمدی‌نیا، م.، و مجوزی، ا. (۱۴۰۳). بررسی، نقد و تحلیل واژگان معادل‌یابی شده درسنامه زیست‌شناسی

دوره متوسطه اول و دوم. زبانشناسی و گویش‌های خراسان، ۱۶ (۳)، ۱۳۹-۱۵۸.

<http://doi.org/10.22067/JLKD.2024.89687.1271>

نورا، م.، و خزاعی فرید، ع. (۱۳۹۹). واکاوی برخی ویژگی‌های سبکی مترجمان ادبی ایران در یک قرن اخیر. زبانشناسی و

گویش‌های خراسان، ۱۲ (۴)، ۲۴۷-۲۷۹. <http://doi.org/10.22067/JLKD.2021.39568>

Abdurakhimovna, R. S. (2024). The paradigm of neologism and its impact on fictional narratives. *Tadqiqotlar, UZ*, 38(3), 58-65.

Ahanizadeh, S. (2012). Translation of proper names in children's literature. *Journal of Language and Translation*, 3(1), 61-71.

Awadh, A. N., & Khan, A. S. (2020). Challenges of translating neologisms: Comparative study, human and machine translation. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 16(4), 1987-2002. <http://doi.org/10.17263/jlls.851030>

Cart, M. (2008). *The value of young adult literature*. Young Adult Library Services Association.

Chainani, S. (2013). *The school for good and evil*. HarperCollins.

Chainani, S. (2014). *The school for good and evil: A world without princes*. HarperCollins.

Chainani, S. (2015). *The school for good and evil: The last ever after*. HarperCollins.

Chainani, S. (2017). *The school for good and evil: Quests for glory*. HarperCollins.

Goodenough, W. H. (1956). Componential analysis and the study of meaning. *Language*, 32(1), 195-216.

Grange, B., & Bloom, D. A. (2000). *Acronyms, abbreviations and initialisms*. University of Michigan Press.

Hadi, S., & Al-Majdawi, A. (2019). The significance of political neologisms. *Journal of Education College Wasit University*, 2(37), 10-10. <http://doi.org/10.31185/eduj.Vol2.Iss37.1107>

Hanaqtah, M. F. (2019). Translation of political neologisms coined by politicians: Issues and strategies. *Journal of Social Sciences*, 8(1), 157-168.

<http://doi.org/10.25255/jss.2019.8.1.157.168>

Jing, Z., & He, Y. (2012). Naturalization as a translating strategy: On target cultural items in the source text. *Translation Quarterly*, 63, 50.

Katan, D. (2009). Translation as intercultural communication. In J. Munday (Ed.), *The Routledge companion to translation studies* (pp. 88-106). Routledge.

- Nedelcheva, S. (2023). English internationalisms and their effect on Bulgarian. *KNOWLEDGE-International Journal*, 61(5), 941–947.
- Newmark, P. (1988). *A textbook of translation*. Prentice Hall.
- Oittinen, R. (2002). *Translating for children*. Routledge.
- Onyedum, A. (2012). *Social media neologisms: A morpho-semantic analysis*. University of Lagos.
- Smith, J. (2020). The translation of neologisms in children's literature: Challenges and opportunities. *Journal of Children's Literature Studies*, 7(2), 45–58.
- Tucker, N. (1999). The child and the book: A psychological and literary exploration. CUP Archive.
- Venuti, L. (1995). *The translator's invisibility: A history of translation*. Routledge.
- Yun, Q., & Shuang, S. (2020). Strategies applied in neologism translation: A perspective on Sino-foreign intercultural communication. *Language Design: Journal of Theoretical and Experimental Linguistics*, 22, 0005.21.